

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2*

THE RELATIONSHIP BETWEEN CREATIVE LEADERSHIP AND
ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE SAMUT PRAKAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 2

ชนัญชญาดา จักทอง¹ และ สุจิตรา โสถอภีรักษ์²

Chananchiyada Jakthong¹ and Suchitra Osodhapiruk²

¹⁻²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์

สถาบันสารสนเทศเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

¹⁻²Master of Education Program Faculty of Education and Liberal Arts,

Sarasas Suvarnabhumi Institute of Technology, Thailand

Corresponding Author's Email: bammcn06@gmail.com

วันที่รับบทความ : 26 เมษายน 2569; วันแก้ไขบทความ 6 พฤษภาคม 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 8 พฤษภาคม 2569

Received 26 April 2026; Revised 6 May 2026; Accepted 8 May 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

Citation:

* ชนัญชญาดา จักทอง และ สุจิตรา โสถอภีรักษ์. (2569). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(3), 969-983.

Chananchiyada Jakthong and Suchitra Osodhapiruk. (2026). The Relationship Between Creative Leadership And Academic Administration Of School Administrators Under The Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 2. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(3), 969-983.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า (1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.24) โดยด้านความยืดหยุ่นและด้านการแก้ปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการ ตามลำดับ (2) การบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.15) โดยด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนิเทศการศึกษา การพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ และ (3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = .350$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research aimed to (1) assess the level of creative leadership of school administrators, (2) determine the level of academic administration, and (3) examine the relationship between creative leadership and academic administration of school administrators under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 2. This study employed a quantitative research approach. The sample consisted of 186 teachers and school administrators. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient.

The results revealed that: (1) the overall level of creative leadership of school administrators was at a high level ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.24), with flexibility

and problem-solving showing the highest mean scores, followed by teamwork, vision, and imagination, respectively; (2) the overall level of academic administration was also at a high level overall ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.15), with measurement, evaluation, and credit transfer showing the highest mean score, followed by curriculum development and educational supervision, instructional media and technology development, and teaching and learning management, respectively; and (3) creative leadership was positively correlated with academic administration at the .01 level of statistical significance, with a moderate correlation ($r = .350$)

Keywords: Creative leadership, Academic administration, School administrators, Basic education institutions

บทนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกในปัจจุบัน ระบบการศึกษาของไทยได้รับผลกระทบจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าว โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565 ที่มุ่งยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565)

การบริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผลผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านวิชาการในปัจจุบันยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ อาทิ การปรับหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานดังกล่าว คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย (Robinson, 2007)

ในบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากร ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับแนวทางการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นับเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการได้อย่างยืดหยุ่น เปิดกว้างทางความคิด และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบของภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นการคิดริเริ่ม การเปิดกว้างทางความคิด และการส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร โดย Yukl (2002)

อธิบายว่าภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลต่อผู้ตามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ขณะที่ Robinson (2007) เน้นว่าผู้นำที่มีประสิทธิภาพควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมและการพัฒนาร่วมกันของบุคลากร

นอกจากนี้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ยังประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์ จินตนาการ การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทวีสันต์ วิชัยวงศ์, ภักดี โพธิ์สิงห์ และยุภาพร ยุภาส (2564) เมื่อพิจารณาเชิงสังเคราะห์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาโดยรวม

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของผู้เรียน โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีบทบาทในการบริหารจัดการด้านวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสังคม กระทรวงศึกษาธิการ (2553)

การดำเนินงานด้านวิชาการครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยี และการนิเทศการศึกษา ซึ่งล้วนเป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา (Hoy & Miskel, 2005) ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถในการวางแผน การบริหารจัดการ และการกำกับติดตาม เพื่อให้การดำเนินงานด้านวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ช่วยส่งเสริมการคิดริเริ่มและการทำงานร่วมกันของบุคลากร ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จขององค์กรและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Owens, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า

ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะสามารถสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ในการพัฒนางานวิชาการ ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. บริบทของสถานศึกษาและการบริหารในยุคปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะการพัฒนาเทคโนโลยี และความต้องการของสังคม ส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับตัวทั้งในด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น และสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร และการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

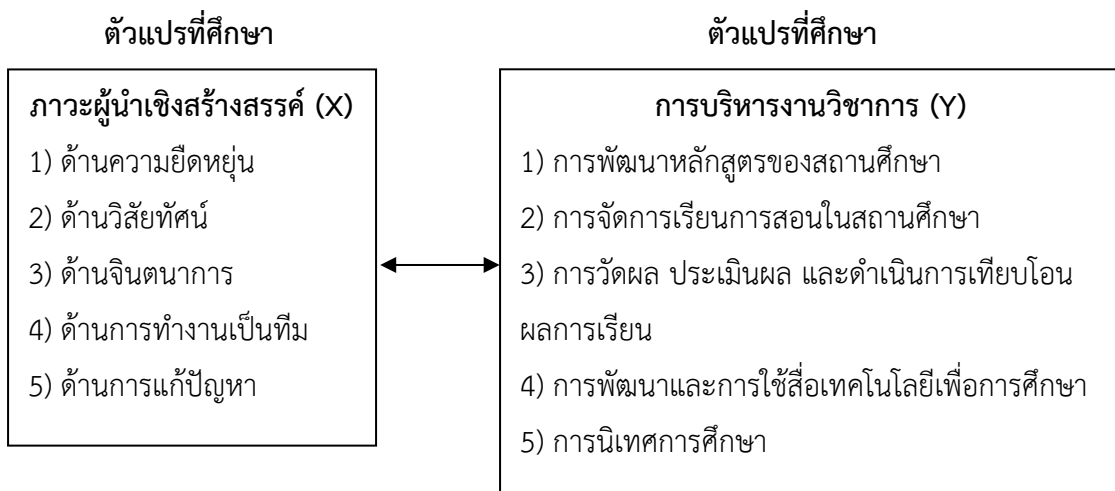
5. การสังเคราะห์เอกสารและกรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสังเคราะห์ได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์ จินตนาการ การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหา

การบริหารงานวิชาการประกอบด้วยด้านสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยี และการนิเทศการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบทั้งสองส่วนมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อกัน โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทำหน้าที่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยกำหนดให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นตัวแปรอิสระ และการบริหารงานวิชาการเป็นตัวแปรตาม

6. กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบางพลี 1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 355 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 186 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

บทความนี้ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดตลอดจนการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และ

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, 1932) เพื่อวัดระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่น ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจินตนาการ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการแก้ปัญหา และตอนที่ 3 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, 1932) เพื่อวัดระดับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี และการนิเทศการศึกษา แบบสอบถามดังกล่าวได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ต่อมาผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1951) พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.859 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากสถาบันสารสนเทศฯ เทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2–3 สัปดาห์ และมีการติดตามผล (Follow-up) เพื่อเพิ่มอัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม หลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล (Data Screening) ก่อนนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard

Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการบริหารงานวิชาการ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

(n = 186)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
ด้านความยืดหยุ่นของผู้บริหาร (X_1)	4.37	0.26	มาก	1
ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (X_2)	4.35	0.27	มาก	4
ด้านจินตนาการของผู้บริหาร (X_3)	4.35	0.26	มาก	4
ด้านการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร (X_4)	4.36	0.31	มาก	3
ด้านการแก้ปัญหาของผู้บริหาร (X_5)	4.37	0.25	มาก	1
รวม	4.37	0.24	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.24) โดยด้านความยืดหยุ่นและด้านการแก้ปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

(n = 186)

การบริหารงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (Y_1)	4.40	0.19	มาก	2
การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา (Y_2)	4.37	0.20	มาก	5
การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน (Y_3)	4.42	0.18	มาก	1
การพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน (Y_4)	4.39	0.20	มาก	4
การนิเทศการศึกษา (Y_5)	4.40	0.21	มาก	2
รวม	4.39	0.15	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน การพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2

การบริหารงาน วิชาการ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	การบริหารงาน					รวม (Y_{total})
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	
X_1	.245**	.203**	-.002	.265**	.265**	.255**
X_2	.313**	.285**	.102	.300**	.300**	.372**

X_3	.308**	.217**	.037	.279**	.279**	.303**
X_4	.166*	.189*	.059	.225**	.225**	.267**
X_5	.230**	.264**	.133	.283**	.283**	.339**
รวม (X_{total})	.285**	.263**	.075	.308**	.370**	.350**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .350$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการปรับตัว เปิดกว้างทางความคิด และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของผู้นำในบริบทการศึกษา ยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Robinson (2007) และ Yukl (2002) ที่กล่าวว่าผู้นำที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทลิตา เตชะทรัพย์สกุล (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 อยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารี ปราณนาม (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = .350$) ซึ่งสะท้อนว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการในระดับหนึ่ง แต่อาจมีปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น นโยบายสถานศึกษา ทรัพยากร และสมรรถนะของบุคลากร ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ บุญญาทวีทรัพย์ (2567) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .775$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับปานกลางสะท้อนให้เห็นว่า แม้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ยังมีปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น นโยบาย ทรัพยากร และสมรรถนะของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิงระบบ (System Theory)

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.24) โดยด้านความยืดหยุ่นและด้านการแก้ปัญหาามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการ ตามลำดับ

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.15) โดยด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนมีค่าเฉลี่ย

สูงสุด รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนิเทศการศึกษา การพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** หน่วยงานต้นสังกัดควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านความยืดหยุ่นและการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถปรับตัวและบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร และการนิเทศการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง **ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา** ผู้บริหารสถานศึกษาควรประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการบริหารงาน โดยส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจทางวิชาการ รวมทั้งสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร นอกจากนี้ สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลให้เป็นระบบ พร้อมส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนในปัจจุบัน **ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป** ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เช่น วัฒนธรรมองค์กร สมรรถนะครู และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งใช้การวิจัยแบบผสมผสานหรือเชิงคุณภาพ และขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่อื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถอ้างอิงเชิงทั่วไปได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- จุฑามาศ บุญญาพิทักษ์, และชนมณี ศิลาณกิจ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสารนครรัฐ*, 1(1), 47–56.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). *ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21*. การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. กาฬสินธุ์ : มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

- ทวิสันต์ วิชัยวงษ์, ภักดี โพธิ์สิงห์ และยุภาพร ยุภาส. (2564). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด. *มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 38(1), 84–102.
- นารี ปราณนาม. (2566). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ลลิตา เตชะทรัพย์สกุล. (2567). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรี รัชใช้สังคม*, 10(2), 1–22.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. เรียกใช้เมื่อ 10 กรกฎาคม 2567 จาก <https://spn2.go.th/?p=20702>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13* (พ.ศ. 2566–2570). สำนักนายกรัฐมนตรี. เรียกใช้เมื่อ 10 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.nesdc.go.th/the-national-economic-and-social-development-plan/the-thirteenth-plan-2023-2027/>
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2005). *Educational administration: Theory, research, and practice* (7th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22(140), 1–55.
- Owens, R. G. (2004). *Organizational behavior in education: Adaptive leadership and school reform* (8th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Robinson, V. M. J. (2007). *School leadership and student outcomes: Identifying what works and why*. Melbourne: Australian Council for Educational Research.

Yukl, G. A. (2002). *Leadership in organizations* (5th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.